

รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา*
MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF TEACHER PROFESSIONAL LEARNING
COMMUNITY TO ENHANCE THE INSTRUCTIONAL COMPETENCE OF
ELEMENTARY SCHOOL STUDENT TEACHERS

ดวงหทัย โฮมไชยะวงศ์* และวิลาพัฒน์ อุรบุญนวลชาติ

Doungthathai Homchaiyawong and Wilaphan Urabunnualchat

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม ประเทศไทย

Bachelor of Education, Silpakorn University, Sanam Chandra Palace Campus, Nakhon Pathom, Thailand

*Corresponding author E-mail: doungthathai.su@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา 2) ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู และ 3) ศึกษาผลการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ เชิงวิชาชีพครู การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ่น มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี และความเป็นไปได้ของรูปแบบ แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้แบบสอบถามความพึงพอใจ และประเด็นสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการ 5) ปัจจัยสนับสนุน และ 6) ผลที่เกิดขึ้นตามรูปแบบ 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบ ได้แก่ 2.1) ผลการประเมินความสามารถด้านการออกแบบเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.58) และความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก (\bar{X} = 4.10, S.D. = 0.63) 2.2) ผลการสอบถามความพึงพอใจ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด (\bar{X} = 4.79, S.D. = 0.42) และ 3) ผลการศึกษาการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการของรูปแบบเพื่อให้สำเร็จและเป็นรูปธรรมมีปัจจัยหนุนเสริมประกอบด้วย 3.1) ความรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา 3.2) ทักษะความสามารถของนักศึกษาครูประถมศึกษา และ 3.3) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้, ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู, รูปแบบการพัฒนา นักศึกษาครู, การพัฒนานักศึกษาครูประถมศึกษา, การจัดการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา

* Received August 20, 2023; Revised September 10, 2023; Accepted September 26, 2023

Abstract

This research aimed to 1) develop a teacher professional learning community development model to enhance the instructional competence of elementary school student teachers, 2) test the teacher professional learning community development model, and 3) study good practices on teacher professional learning community development. This research conducted quantitative and qualitative research methods. The research samples consisted of 31 student teachers, Silpakorn University, first semester, Academic Year 2022. The research instruments comprised a form for investigating the theoretical reasonableness and feasibility of the model, an instructional competence evaluation form, a satisfaction survey form and focus group discussion questions. The data analysis was conducted using mean (\bar{x}), standard deviation, (S.D.), and content analysis. The research findings were as follows: 1) The teacher professional learning community development model to enhance the instructional competence of elementary school student teachers consisted of 6 components: 1) name of model, 2) principles, 3) objectives, 4) process, 5) supporting factors, and 6) results of model; 2) Model trial – 2.1) Overall, the student teachers' instructional plan development competence was at a high level ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.58) and instructional competence was at a high level ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.63) and 2.2) Overall, the satisfaction was at the highest level ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.42); and 3) Good practices on teacher professional learning community development - The development of instruction through the model process ensuring achievement and tangible outcomes involved reinforcing factors, including: 3.1) Knowledge of elementary school student teachers, 3.2) Skills and competence of elementary school student teachers, and 3.3) Stakeholder engagement.

Keywords: Model For the Development of Learning Community, Teacher Professional Learning Community, Student Teacher Development Model, Elementary School Student Teacher Development, Instruction of Elementary School Level

บทนำ

การทำหน้าที่ของครูเป็นหน้าที่ยิ่งใหญ่และสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ทุกวัย โดยเฉพาะวัยเด็กที่จะเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ปัจจุบันบริบทของความเปลี่ยนแปลงและสภาวะวิกฤตของสังคมปัจจุบันส่งผลให้วิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาทั่วโลกในทุกระดับการศึกษาขยายขอบเขตจากความคาดหวังในเชิงปริมาณไปสู่คุณภาพโดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง อนึ่งจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDG) ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG 4) ที่มุ่งสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และในส่วนของครูนั้นได้กำหนดไว้ในเป้าประสงค์ที่ 4.C โดยระบุถึงการเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณวุฒิรวมถึงการดำเนินการผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศในการฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (UNESCO, 2016) สำหรับในประเทศไทยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยโดยบัญญัติไว้ในมาตรา 54 กล่าวว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมี

คุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และ “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2060)

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงผลักดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล และแรงผลักดันภายในประเทศที่สำคัญ คือ ระบบการศึกษาที่ยังคงมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของ การขับเคลื่อนประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จากการศึกษา พบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูส่วนหนึ่ง ในปัจจุบันซึ่งอาจจะเป็นไปได้ตามกระบวนการแบบเก่า คือ ครูเป็นศูนย์กลาง ซึ่งยังไม่ตอบโจทย์ของการพัฒนาผู้เรียนในบริบทสังคมปัจจุบันซึ่งมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากอดีต ทิศทางของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันจึงยังคงเน้นที่ด้านครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น และระดับความพึงพอใจของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีการพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาของนักศึกษาครูสาขาวิชา การประถมศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (5 ปี) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ในปีการศึกษา 2564 พบว่า นักศึกษาครูยังจัดการเรียนรู้แบบรับ ซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 40 แม้ว่านักศึกษาครูจะผ่านการพัฒนาคุณภาพของครูด้วยวิธีการเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติการ การนิเทศ การประชุม และสัมมนาที่จัดขึ้นแล้วก็ตาม (สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2564) อย่างไรก็ตามแนวทางดังกล่าวมุ่งเน้นให้นักศึกษาครูมีเทคนิควิทยาการจัดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการปรับวิธีการมากกว่าการเรียนรู้ในฐานการปฏิบัติงานจริง จึงอาจทำให้นักศึกษาครูเกิดการเรียนรู้และความร่วมมือกันน้อย แยกส่วนกันทำงาน นอกจากนั้นยังทำให้ลดทอนประสิทธิภาพในการทำงานแบบเปิดใจเรียนรู้รับฟังเพื่อเปลี่ยนแปลง ลักษณะดังกล่าวจึงยังไม่ตอบโจทย์การพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของครูและผู้เรียน ซึ่งสังเกตได้จากกระแสของการเรียกร้องจากประชาสังคมด้านคุณภาพของครูที่เกิดขึ้นเรื่อยมา รวมทั้งผลเชิงประจักษ์ในแง่ของคุณภาพของผู้เรียนที่กลับลดลงเรื่อย ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561) ปัจจุบันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพความสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ โดยใช้แนวทางปฏิรูปการศึกษาการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน (วรนนท์ ชันแข็ง, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข ที่กล่าวถึง ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียน เป็นการเสริมสร้างยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้นโดยมีความรู้เข้าใจ มีทักษะตามสมรรถนะตามหลักสูตร ตลอดจนถึงทักษะศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูที่ให้ความสำคัญในแง่ของการเรียนรู้ร่วมกันร่วมมือร่วมพลังกันเรียนรู้ในขณะที่ปฏิบัติงาน (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2561) ในวิชาชีพจากการมีส่วนร่วมของครู ปรากฏชัดเจนในวารสาร Educational Leadership ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2009 ที่มี

การกล่าวถึง การเรียนรู้ของครู การพัฒนาวิชาชีพครู โดยบูรณาการเข้ากับการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน (Caine, G., & Caine, R., 2010)

จากการประมวลปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า ครูทุกคนมีจิตสำนึกที่ต้องการจะปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนไปในทางที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลแก่การเรียนรู้ของผู้เรียน เขาจึงควรจะได้รับโอกาสในการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อนำสู่ความสำเร็จในด้านความเป็นครู ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาครูจึงมุ่งประสงค์ที่จะพัฒนารูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของ นักศึกษาครู ประถมศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (4 ปี) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 4 ซึ่งกำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเป็นรูปแบบต้นแบบ ซึ่งคาดว่าจะสามารถนำมาช่วยให้นักศึกษามีความเป็นมืออาชีพทางการจัดการเรียนรู้ก้าวสู่การเป็นบุคลากรวิชาชีพชั้นสูงผ่านการร่วมมือร่วมพลังซึ่งกันและกันของครู และสามารถนำวิถีทางแห่งปัญญาและศาสตร์การเรียนการสอนมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้สูงสุด ที่เหนือไปกว่า (Higher order learning) (Kurth-Schai, R., 2019) และสามารถพัฒนาวิชาชีพอย่างมีวิจารณญาณอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเป็นครูผู้สามารถร่วมกันเรียนรู้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นต้นแบบที่ดีด้านการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา และสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูของนักศึกษาครูประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยประยุกต์ใช้แบบแผนของการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นำสู่กระบวนการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด หลักการเกี่ยวกับการนิเทศ การพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนแห่งการเรียนรู้ เชิงวิชาชีพครู การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การมีส่วนร่วม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการออกแบบการเรียน การสอนเชิงระบบ และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย ประธานหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 1 คน อาจารย์สาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 2 คน และครูในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ และพัฒนารูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา โดยพัฒนาและประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษาจากการสัมมนาอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาวิชาชีพครู จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนในสถานศึกษา จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลและวิจัย จำนวน 2 คน รวมถึงการพัฒนาและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาวิชาชีพครู จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำเครื่องมือไปใช้กับนักศึกษาครู หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (5 ปี) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) รูปแบบ และแบบประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น โดย 1) ผู้วิจัยทำหน้าที่ขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นไป ทดลองใช้กับนักศึกษาครูประถมศึกษาในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 2) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาครู หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (4 ปี) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 4 ซึ่งกำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ที่ประสงค์จะเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมการวิจัยเพื่อพัฒนาตนเองและกลุ่มตลอดกระบวนการ (Volunteer Sampling) ทั้งนี้ ได้นักศึกษาครูประถมศึกษา จำนวน 31 คน 3) ผู้วิจัยประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา หลังการทดลองจากการประเมินตนเองของนักศึกษาครูประถมศึกษา และ 4) ผู้วิจัยสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 ถอดบทเรียนการปฏิบัติที่ดีจากการใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา โดยสนทนากลุ่มสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ได้แก่ นักศึกษาครู หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (4 ปี) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 4 ซึ่งกำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ที่ประสงค์จะเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมการวิจัยเพื่อพัฒนาตนเองและกลุ่มตลอดกระบวนการ (Volunteer Sampling) ทั้งนี้ ได้นักศึกษาครูประถมศึกษา จำนวน 31 คน เพื่อถอดบทเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ดีของนักศึกษาครูประถมศึกษาในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ที่ใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ได้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา (SPPR Model) มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการ 5) ปัจจัยสนับสนุน และ 6) ผลที่เกิดขึ้นตามรูปแบบ โดยกระบวนการของรูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา (SPPR Model) ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 การร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ (Share vision) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย คือ

1. การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนา
2. การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการพัฒนา

ระยะที่ 2 การเพิ่มพูนความรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู (Pedagogical knowledge for professional learning) โดยดำเนินการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ระยะที่ 3 การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของนักศึกษาครู (Professional learning community development) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย คือ

1. การจัดกลุ่มเพื่อแบ่งปันภาวะผู้นำ ให้นักศึกษามีโอกาสในการเป็นผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม
2. การสร้างระบบการดำเนินการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ระยะเวลา และจำนวนครั้ง

3. การดำเนินการร่วมกันตามวงจรปฏิบัติการ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย คือ

- 3.1 ขึ้นวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 3.2 ขึ้นปฏิบัติการจัดการเรียนรู้และสังเกตชั้นเรียน
- 3.3 ขึ้นสะท้อนความคิด
- 3.4 ขึ้นปรับปรุงพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

ระยะที่ 4 การสะท้อนความสำเร็จ (Reflect on success) โดยดำเนินการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเสนอผลงานการจัดการเรียนการสอนที่นักศึกษาครูประถมศึกษาภาคภูมิใจ

สำหรับผลการตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน พบว่า ความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างดีและคุณภาพของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ได้แก่ 2.1) ผลการประเมินความสามารถด้านความสามารถในการออกแบบเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$,

S.D. = 0.58) และความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.10, S.D. = 0.63) และ 2.2) ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษา ที่มีต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด (\bar{X} = 4.79, S.D. = 0.42)

3. ผลการศึกษาการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อให้มีความสำเร็จอันเป็นรูปธรรมดังที่เกิดขึ้นตามผลการวิจัยที่ปรากฏ พบว่า มีปัจจัยหนุนเสริม ประกอบด้วย 3.1) ด้านความรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา 3.2) ด้านทักษะความสามารถของนักศึกษาครูประถมศึกษา และ 3.3) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยจากข้อค้นพบตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ได้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา (SPPR Model) มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการ 5) ปัจจัยสนับสนุน และ 6) ผลที่เกิดขึ้นตามรูปแบบ โดยกระบวนการของรูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา (SPPR Model) ประกอบด้วย 1) การร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ (Share vision) 2) การเพิ่มพูนความรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู (Pedagogical knowledge for professional learning) 3) การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของนักศึกษาครู (Professional learning community development) และ 4) การสะท้อนความสำเร็จ (Reflect on success) สำหรับผลการตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน ที่พบว่า ความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างดีและคุณภาพของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 5.00, S.D. = 0.00) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบดังกล่าว พัฒนาขึ้นจากพื้นฐานของความจำเป็น (Needs) ของกระแสการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครูตามนโยบาย ซึ่งล้วนให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนรู้ของครู (Teacher learning) และการร่วมมือรวมพลังเรียนรู้ของคณะครูที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู (Professional learning community) อันเป็นการร่วมคิดร่วมทำงานกันแบบมีอาชีพโดยใช้ศาสตร์วิชาครูสนับสนุนทำให้เกิดกระบวนการคิด การปฏิบัติงาน และนวัตกรรมการเรียนการสอนใหม่ ๆ ที่มีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ และรับประกันผลได้ โดยมีความเชื่อว่าพลังการพัฒนาผู้เรียนของครูเพียงคนเดียวนั้นไม่เพียงพอ (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561) ตลอดจนการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั้งปัจจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ และการศึกษาวิเคราะห์คัดเลือกแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสภาพปัญหา ตลอดจนการอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ปฏิบัติในพื้นที่วิจัยในการให้ข้อมูลและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนารูปแบบ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจึงมีแนวโน้มที่ตอบโจทย์ของการพัฒนาตามบริบทและมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรลักษณ์ ชุกำเนิต และคณะ ที่พบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูส่งผลสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน

ในประเทศไทย จะขับเคลื่อนผ่านองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ชุมชนกัลยาณมิตรตามวิถีไทย ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและรับฟัง 2) ภาวะผู้นำเร้าศักยภาพ ทำให้เกิดการเผยแพร่ของผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) วิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วม ทำให้เกิดพลังเข้มทิศวิสัยทัศน์ร่วม 4) ระบบเปิดแบบผนึกกำลังมุ่งสู่ผู้เรียน ทำให้เกิดการเผยแพร่เป็นเจ้าของงานการเรียนรู้ 5) ระบบทีมเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ผู้ดูแลและจิตวิญญาณความเป็นครู ทำให้เกิดเจตจำนงร่วมพัฒนาวิชาชีพ และ 6) พื้นที่เรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจบนฐานงานจริง ทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงบนฐานงานจริง เพื่อแต่ละพื้นที่ที่มีการพัฒนาในรูปแบบดังกล่าว อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีปกติขององค์กร (วรลักษณ์ ชูกำเนิด, และคณะ, 2560) นอกจากนี้ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ได้ให้ความสำคัญกับการออกแบบเชิงระบบซึ่งเป็นแนวทางให้เกิดเป็นรูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical model) สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี รวมถึงการดำเนินการพัฒนารูปแบบยังประยุกต์ใช้แนวคิดของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) (ทิสนา แคมมณี, 2550); (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) ซึ่งกระบวนการที่กล่าวมาสามารถทำให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา

2.1 ผลการประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู พบว่า ความสามารถในการออกแบบเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.58) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษาเป็นการดำเนินการ ที่เน้นทั้งการวิเคราะห์ปัญหาที่เหมาะสมแท้จริงในการศึกษาค้นคว้าแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันส่งผลต่อการพัฒนาที่มุ่งตรงยังเป้าหมาย เป็นการดำเนินการอย่างมียุทธศาสตร์ มีฉันทามติที่จะร่วมกันศึกษาและพัฒนาต่อกันต่อไป นอกจากนี้ การพัฒนาบทเรียนร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูในระยะที่ 1 การวางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ สมาชิกจะต้องศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายของรายวิชาหรือหลักสูตรที่กำหนดไว้ ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยเลือกบทเรียนที่ยากสำหรับนักศึกษาครูในการจัดการเรียนการสอน หรือเป็นบทเรียนที่มีความท้าทายการคิดร่วมกันของนักศึกษาครูที่จะจัดการเรียนการสอนให้สำเร็จได้ (Sato, M. & Akito, K., 2017); (Yutaka, O., 2018); (ชาโรณี ตรีวรวิญญู, 2560) ผ่านการมีมุมมองร่วมกันเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปรับกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้สามารถออกแบบเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561)

2.1.2 ผลการประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยด้านความสามารถจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.63) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในระยะที่ 2 การจัดการเรียนรู้และสังเกตชั้นเรียน เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ร่วมกันออกแบบวางแผนไว้ไปใช้จัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน ในขณะเดียวกันนั้นจะร่วมกันสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม การเรียนรู้และการคิด รวมทั้งคำถามสำคัญของผู้เรียนในขณะเรียนของผู้เรียน ทั้งนี้เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกนักศึกษาครูประถมศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความสนใจจะเรียนรู้และพัฒนาบทเรียนการสอนนั้น เข้าสังเกตการจัดการเรียนรู้ตามที่ได้วางแผนร่วมกันมาแล้ว และระยะที่ 3 การสะท้อนผล โดยสมาชิกร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายผลการปฏิบัติงานจากข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียนเป็นการร่วมกันสืบสอบเพื่อให้ได้ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเชิงบวกที่นำไปสู่การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อปรับปรุงแก้ไขบทเรียนแล้ว อาจนำบทเรียนดังกล่าวไปสอนอีกครั้งกับผู้เรียนกลุ่มใหม่โดยครูคนเดิมหรือครูคนอื่น ซึ่งแผนนั้นจะมีคุณภาพขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ กิจกรรมดังกล่าวถือว่าเป็นการเปลี่ยนวัฒนธรรมของโรงเรียนและห้องเรียนแบบเดิมที่ปิดกั้นการเรียนรู้ร่วมกันของครู และมีผลการวิจัยรองรับ

ว่าจะช่วยให้เกิดพัฒนาการทางวิชาชีพครูร่วมกันได้รวดเร็วยิ่งขึ้น (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bautista, A., & Ortega - Ruíz, R. ที่กล่าวถึง ความสำเร็จของการพัฒนาวิชาชีพครูโดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของครูตลอดจน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยยังได้เรียนรู้จากต้นแบบของครูที่มีประสบการณ์สูงกว่าอีกด้วย (Bautista, A., & Ortega - Ruíz, R., 2551); (Sastra Laah - O. et al., 2017) นอกจากนี้ แล้วจากผลการวิจัยที่ พบว่า ครูมีความสามารถหรือมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นหลังจากดำเนินการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิรุณ ศิริศักดิ์; บำรุง ป็องนาทราย; วรนนท์ ชันแข็ง ที่พบว่า ครูที่เข้าร่วมในกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูมีสมรรถนะครูในภาพรวมอยู่ในระดับดี ครูมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้ง มีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก (พิรุณ ศิริศักดิ์, 2562); (บำรุง ป็องนาทราย, 2564); (วรนนท์ ชันแข็ง, 2565)

4. ความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.42) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระบวนการดังกล่าว ทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเกิดความสุขในการปฏิบัติร่วมกัน มีความพึงพอใจในการทำงานพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นทีม มีการสะท้อนผลทั้งการปฏิบัติของตนเองและของผู้อื่น นอกจากนี้ แล้วจากการทำงานเป็นทีมของครูที่ร่วมกันตระหนักว่าความสำเร็จของทีม คือ ความสำเร็จของทุกคนเมื่อมีโอกาสพบกับความสำเร็จ การพัฒนาตนเองและพัฒนางานก็จะดีขึ้นตามลำดับซึ่งเป็นไปตามหลักจิตวิทยาการศึกษาในประเด็นกฎแห่งผลที่พึงพอใจตามทฤษฎีของธอร์นไคค์ (ทิสนา แชมมณี, 2550) นอกจากนี้ยังเป็นไปตามที่ White, A., เสนอว่า การเรียนรู้ของครูและการพัฒนาครูจะมีความหมายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นหากกระบวนการพัฒนานั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งในการทำงานประจำวันของครูหรือของเพื่อนร่วมงาน (White, A., 2004)

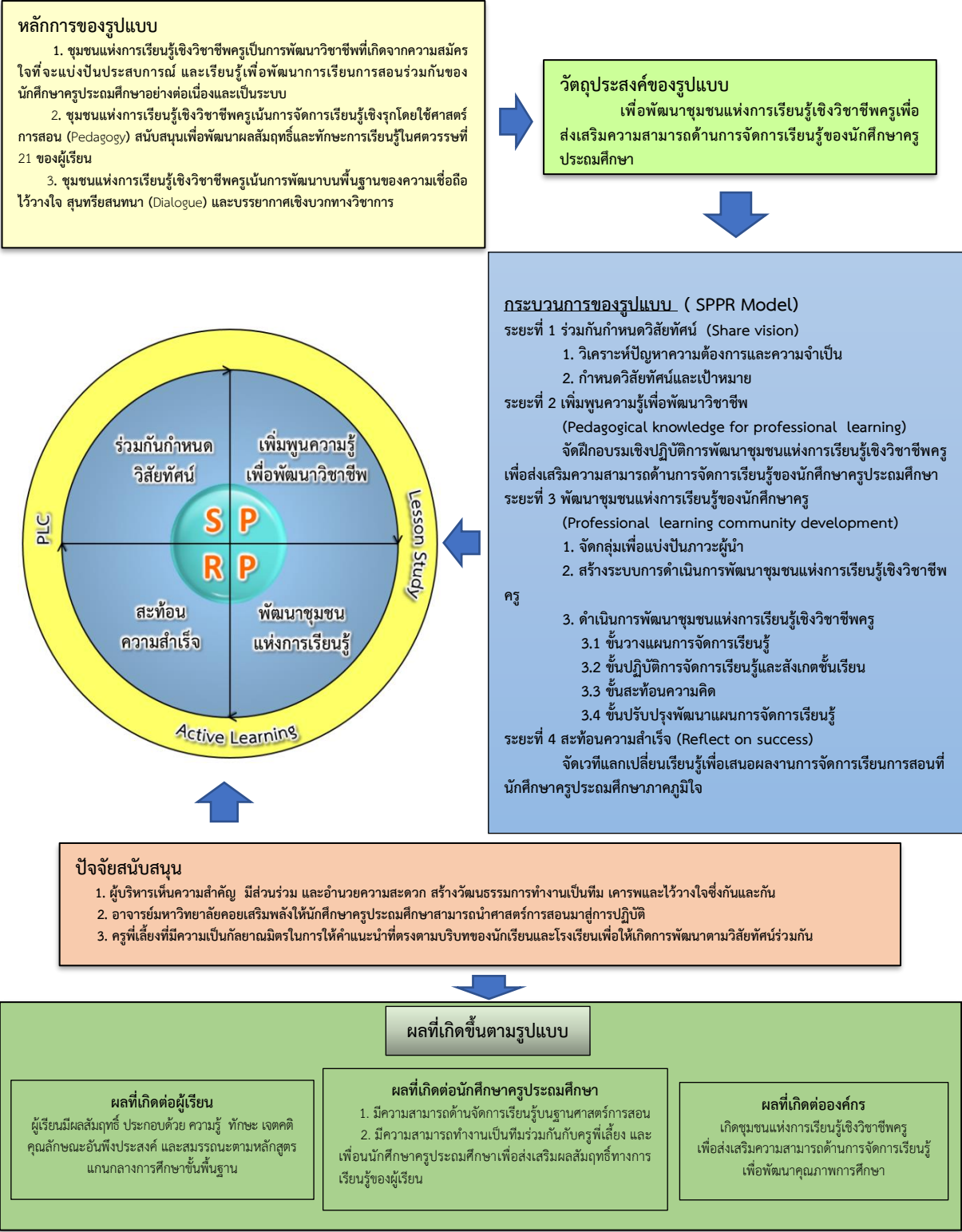
5. ผลการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา จากการการถอดบทเรียน (Lesson learnt) แบบ After Action Review: AAR โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ของนักศึกษาครูประถมศึกษา พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู มีความสำเร็จอันเป็นรูปธรรม ดังที่ เกิดขึ้นตามผลการวิจัยนั้นมีปัจจัยหนุนเสริม ประกอบด้วย ด้านความรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ด้านทักษะความสามารถของนักศึกษาครูประถมศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง จะช่วยขับเคลื่อนสนับสนุนเติมเต็มนักศึกษาครูประถมศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นไปตามแนวทางของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูให้เกิดผลสำเร็จต้องอาศัยการบูรณาการในหลายมิติ ประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งโรงเรียน (Whole school improvement) (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561) ดังนั้น การพัฒนาตามแนวทางที่กล่าวมาจึงต้องใส่ใจในมิติต่าง ๆ เป็นพิเศษ

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ คือ รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา (SPPR Model) เพื่อเป็นรูปแบบต้นแบบ (Prototype) ซึ่งสามารถนำมาช่วยให้นักศึกษามีความเป็นมืออาชีพทางการจัดการเรียนรู้ ก้าวสู่การเป็นบุคลากรวิชาชีพชั้นสูงผ่านการร่วมมือรวมพลังซึ่งกันและกันของครู ดังภาพที่ 1

รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา (SPPR Model)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการ 5) ปัจจัยสนับสนุน และ 6) ผลที่เกิดขึ้นตามรูปแบบ สำหรับกระบวนการของรูปแบบประกอบด้วย 4 ระยะ (SPPR Model) ได้แก่ 1) การร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ (Share vision) 2) การเพิ่มพูนความรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู (Pedagogical knowledge for professional learning) 3) การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของนักศึกษาครู (Professional learning community development) และ 4) การสะท้อนความสำเร็จ (Reflect on success) ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำรูปแบบไปใช้ 1) ควรจัดกิจกรรมการละลายพฤติกรรม สร้างความคุ้นเคยและความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) ระหว่างนักศึกษาครูประถมศึกษา ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ก่อนเข้าร่วมกระบวนการ 2) ควรร่วมกันวางแผนจัดทำกำหนดการในการประชุมเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียนและสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันไว้ล่วงหน้าไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนมีความยืดหยุ่นในการบริหารเวลา และ 3) ควรสร้างบรรยากาศเชิงบวกตลอดกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรทางวิชาการ หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ และการประเมินผลงาน และมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ควรมีการวิจัยโดยนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปขยายผลกับนักศึกษาครูประถมศึกษาเพื่อนำสู่การปรับปรุงคุณภาพหรือสร้างเครือข่ายทางวิชาการต่อไป 2) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาพัฒนาการและการเรียนรู้สู่การเป็นครูมืออาชีพของนักศึกษาครูประถมศึกษา ที่เป็นสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูหลังจากจบการศึกษาในหลักสูตร 3) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการออกแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา ในกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู และ 4) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่เข้าร่วมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

- ชาโรณี ตรีวิทย์. (2560). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน : แนวคิดและแนวทางสู่ความสำเร็จ. วารสารครุศาสตร์, 45(1), 299 - 319.
- ทิศนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- บำรุง ป้องนาทราย. (2564). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิบัติสู่ผลสัมฤทธิ์ขั้นสูง (High Impact Practices) โรงเรียนหนองโนประชาสรรค์. วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู, 1(1), 45 - 60.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร: M&N Design Printing.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2561). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิรุณ ศิริศักดิ์. (2562). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรอิงอัตลักษณ์นักเรียนที่บูรณาการการพัฒนาบทเรียน ร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: กรณีศึกษาหลักสูตรกุลสตรีราชินีบน. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนราชินีบน.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2555). วิธีวิจัยทางการศึกษา Research Methodology in Education. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2060). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40ก 6 เมษายน 2560.

- วรรณท์ ชันแข็ง. (2565). รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม. วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2(1), 135 - 157.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด, และคณะ. (2560). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 12(2), 123 - 134.
- สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2564). ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครุประถมศึกษา. ใน เอกสารรายงานการสาขาวิชาการประถมศึกษา, ครั้งที่ 5/2564. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิกจำกัด.
- Bautista, A., & Ortega-Ruiz, R. (2551). Teacher professional development: International perspectives and approaches. *Psychology, Society and Education*, 7(3), 240 - 251.
- Caine, G., & Caine, R. (2010). *Strengthening and Enriching Your Professional Learning Community: The Art of Learning Together*. Alexandria: ASCD.
- Kurth-Schai, R. (2019). *Professional Learning Community in America: Workshop*. Nakhon Pathom: Silpakorn University.
- Saastra Laah - O. et al. (2017). *What Teachers Have Learned through Using Classroom Video?*. World Association of Lesson Studies 2017. Japan: WALs, Nagoya University.
- Sato, M. & Akito, K. (2017). *School as Learning Community in Asia*. Plenary Symposium. 24 November. Japan: WALs, Nagoya University.
- UNESCO. (2016). *The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)*. France: UNESCO.
- White, A. (2004). *The lesson study approach to implementing change*, Paper presented at SEAMEO - UNESCO Education Congress and EXPO Secretariat. Bangkok: EXPO Secretariat.
- Yutaka, O. (2018). *What's All the Fuss about Lesson Study: As a Japanese Teacher's Culture*. Tokyo: Kanto - Gakuin University.